

L'economia de Barcelona

2019

Març de 2020
Departament d'Anàlisi-
Oficina Municipal de Dades

L'economia de Barcelona. 2019

I. El creixement econòmic mundial s'estabilitza a la baixa.

Segons les estimacions avançades per l'FMI i l'OCDE, l'economia mundial ha crescut prop d'un tres per cent durant 2019, en la banda baixa de l'actual cicle expansiu i amb un retrocés de més de mig punt percentual en relació a un any abans. Malgrat aquesta trajectòria lleument descendent, que semblava que havia tocat fons fins l'esclat de l'emergència sanitària generada per la irrupció del Covid-19, cal remarcar que per tercer any consecutiu la dinàmica expansiva s'ha estès a totes les grans àrees econòmiques. No es pot parlar d'expansió homogènia en termes quantitatius quan les realitats econòmiques comparades són tan dispars, però el que sí s'ha observat és que la contenció del ritme expansiu s'ha fet sentir de manera força similar a les diferents àrees. Es tracta, en definitiva, de ritmes de creixement lògicament descompensats que han evolucionat a la baixa mantenint la seva pròpia tendència. Així, el conjunt de les economies més avançades han crescut un 1,7% i les emergents i en desenvolupament un 3,7%, pràcticament el doble. Dues taxes de creixement més moderades que les estimades un any abans i que permeten avançar lentament en la reducció del gap estructural que separa les grans àrees econòmiques en termes de desenvolupament. Una tendència que es pot accelerar en el curt termini si es confirmen les expectatives que apunten a un lleu repunt de les taxes de creixement de l'economia mundial que pivotarà bàsicament sobre les economies emergents i en desenvolupament. Unes previsions que s'hauran de revisar a fons per l'impacte de la pandèmia del coronavirus.

Una observació més detallada per països permet constatar que Estats Units ha liderat el creixement de les economies més avançades amb una taxa anual del 2,3%, sis dècimes percentuals menys que un any abans mentre que l'economia japonesa ha sortit de la situació de quasi estancament d'un any abans amb un creixement de l'u per cent. Xina i la resta de les economies emergents asiàtiques han patit un lleu alentiment del seu ritme de creixement com a conseqüència, directa o indirectament, del conflicte aranzelari encetat pel president Trump. Una desacceleració que, amb la combinació d'altres condicionants, també s'ha fet sentir a l'Amèrica Llatina, Rússia, Àsia Central, Pròxim Orient i la conca mediterrània d'Àfrica. Amb alguna excepció com ara Brasil.

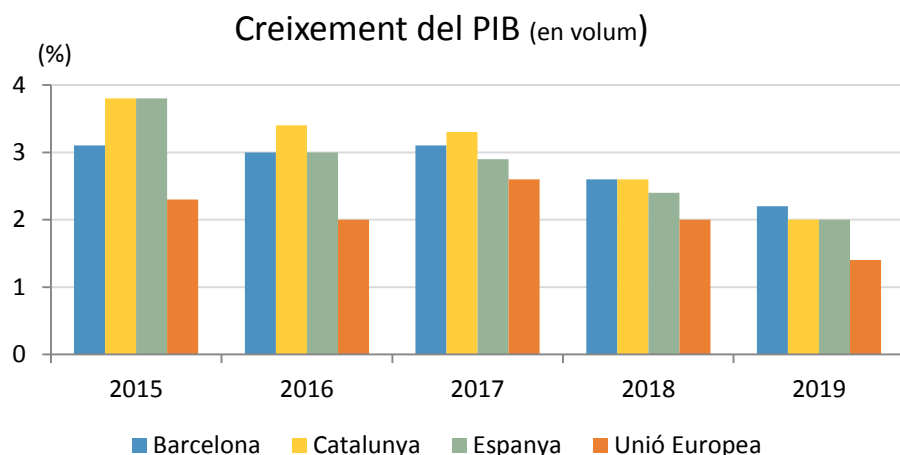
Pel que fa a l'economia de la UE, l'evolució de 2019 ha estat decebedora. Als efectes directes i indirectes del proteccionisme impulsat pels Estats Units, que a través de la gran potència exportadora que és Alemanya ha repercutit a tot Europa, s'hi ha sumat la incertesa derivada del llarg procés de discussió del Brexit i la pressió sobre la indústria de l'automòbil alemanya pel dieselgate i l'enduriment de la normativa ambiental per avançar cap un model de mobilitat sostenible. Així, el creixement del PIB alemany s'estima en un 0,5%, una tercera part del registrat un any abans. França, Regne Unit i Espanya han evolucionat força millor mentre que l'economia italiana pràcticament s'ha estancat.

II. El creixement de l'economia espanyola perd intensitat.

Les primeres estimacions de la Comptabilitat Nacional d'Espanya avancen que el PIB de 2019 ha crescut un dos per cent de mitjana anual, aproximadament mig punt percentual menys que un any abans. És l'augment més contingut del darrer quinquenni alhora que dona continuïtat a un període de creixement sostingut i relativament intens iniciat després del recessiu 2013. Pel que fa a l'evolució esperada per enguany de l'activitat econòmica, la progressiva extensió de l'emergència de salut global provocada pel Covid-19 ha obligat a revisar a la baixa les expectatives de

creixement a curt i mitjà termini.

Una primera anàlisi posa de manifest que el creixement del PIB de 2019 s'ha recolzat bàsicament en l'evolució lleument expansiva de la demanda interna alhora que també s'ha beneficiat d'una moderada aportació de la demanda externa. La desacceleració que ha registrat la inversió i el consum privat ha impactat negativament en el volum de les importacions alhora que les vendes a l'estranger ha evolucionat millor del que es podia esperar atès la situació d'estancament que ha viscut el comerç internacional pel creixent proteccionisme dels Estats Units.

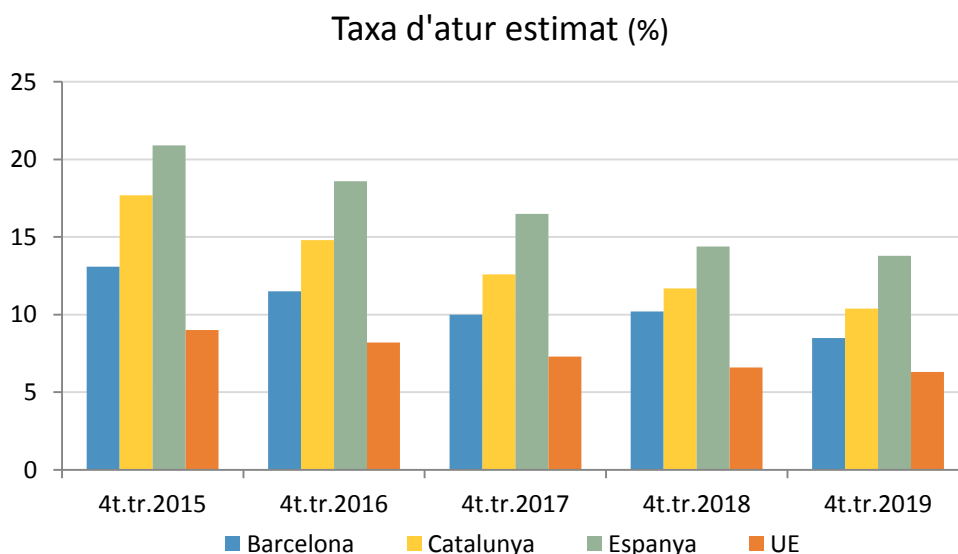

El detall dels diferents components de la demanda interna evidencia que s'han mantingut les trajectòries expansives dels darrers anys però amb divergències significatives en la magnitud de l'evolució. D'entrada, la despesa en consum ha mostrat un refredament més temperat que la inversió. I el més rellevant és que el consum privat ha continuat cedint protagonisme al consum de les administracions públiques. Un moviment que, si les dades definitives ho confirmen, resta solidesa al creixement del PIB. La Formació Bruta de Capital, que equival aproximadament al vint per cent del total del PIB, ha reduït el seu creixement a menys de la meitat del de 2018 i sense diferències substancials entre l'activitat constructora i la inversió en béns d'equipament. Una pèrdua de dinamisme que es pot explicar per la incertesa que ha dominat l'escenari polític

espanyol i, com a factors externs, pel Brexit i l'atonia de l'economia de l'euro derivada del quasi estancament d'Alemanya i Itàlia.

Segons els agregats macroeconòmics de la Comptabilitat Nacional Trimestral, 2019 ha estat un any millor del que es podia esperar pel que fa a les exportacions de béns i serveis, que gràcies a l'impuls de la segona meitat de l'any han crescut més que el conjunt de l'economia. Les importacions també han evolucionat de més a menys al llarg de l'any però mantenint unes taxes de creixement interanual més baixes que el sector exportador. Com ja s'havia avançat, el resultat final ha estat una sensible aportació de la demanda externa al creixement del PIB.

Un any més, el manteniment de la trajectòria expansiva de l'economia espanyola ha anat associat a un increment del nombre de llocs de treball equivalent a temps complet. Un augment d'intensitat similar o lleument superior al del PIB que ha permès continuar reduint la taxa d'atur de manera significativa però a costa de no avançar en més productivitat.

L'evolució del PIB d'Espanya de 2019 pel cantó de l'oferta revela diferències notables en relació a un any abans. Així, el primari ha evolucionat a la baixa després d'un 2008 molt expansiu. La climatologia i els preus de productes bàsics en els mercats internacionals poden explicar-ho. La indústria manufacturera ha revifat lleument després d'un primer semestre d'estancament, alhora que la construcció, en un procés invers, ha tancat l'any amb senyals d'estancament després d'uns anys de creixement intens. Un canvi d'escenari que es pot explicar per la contenció típica de la inversió pública que segueix als processos electorals, la decreixen rendibilitat de la inversió privada i les expectatives que apunten a un ritme de creixement de l'economia espanyola per sota del seu potencial. El conjunt del terciari, per la seva banda, s'ha vist poc afectat per l'atonia que han mostrat la resta de sectors. Segons les dades provisionals, la pitjor evolució l'han registrat els serveis d'informació i comunicacions i les activitats artístiques i recreatives. A l'altre extrem, les

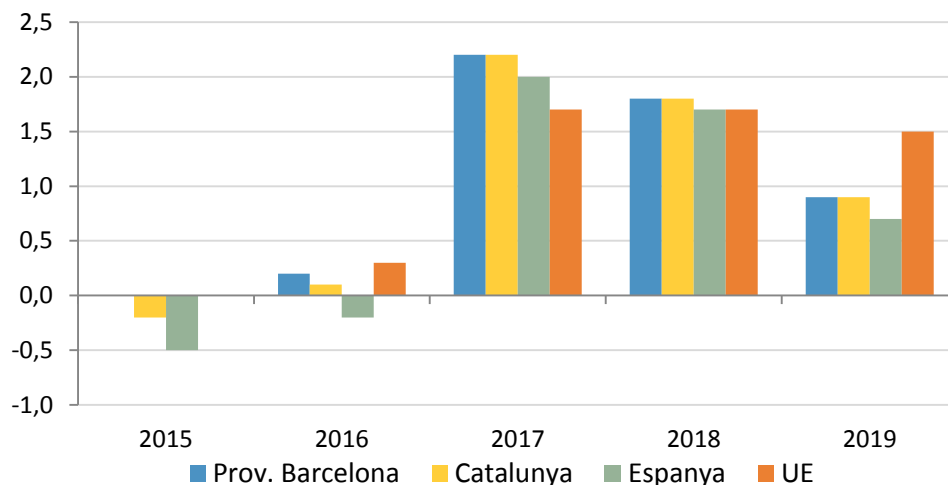
activitats financeres i assegurances juntament amb les professionals, científiques i tècniques han estat els serveis que més han crescut.

Quant a la distribució primària de les rendes, hom estima un creixement a l'entorn del 4,5% pel conjunt de les remuneracions salarials, repartit per meitats similars entre l'augment del nombre de llocs de treball i el de la remuneració mitjana per assalariat. També ha crescut, amb gairebé la mateixa intensitat que un any abans, poc més d'un 2,5%, l'excedent brut d'explotació.

En definitiva, l'evolució del PIB al llarg de 2019 ha seguit un perfil molt més estable, tot i que lleument descendent, que el registrat un any abans. Les variacions interanuals dels darrers dos trimestres han baixat del dos per cent per primera vegada en els darrers cinc anys. Una variació previsible atès que durant el quinquenni precedent l'economia espanyola havia crescut a una taxa anual mitjana del tres per cent, molt més que la resta de la Zona euro.

Pel que fa a l'evolució del preu de consum, 2019 ha acabat oferint un perfil molt menys inflacionista que el d'un any abans. Una evolució que contrasta amb la més estable de la UE. En tot cas, l'augment mitjà anual amaga un ampli ventall de variacions interanuals que va des del mínim de setembre-octubre (0,1%) al màxim (1,5%) d'abril. La correcció a la baixa del preu del petroli, resta d'energia i primeres matèries juntament amb una certa atonia de la demanda interna, ajuda a entendre la trajectòria baixista de l'IPC alhora que l'anomenada inflació subjacent es mantenia relativament acotada sense superar l'u per cent.

IPC. Variació mitjana anual (%)

III. L'economia de Barcelona.

Després d'un quadrienni de creixement econòmic ferm tot i les esquerdes aparegudes a partir de la tardor de 2017, la definitiva desacceleració del creixement s'ha manifestat durant la segona meitat de 2019. Per entendre aquest refredament de l'activitat productiva barcelonina s'ha de recórrer als mateixos factors que han frenat el creixement econòmic a Espanya i entorn europeu a més d'afegir-hi que Barcelona s'ha vist especialment perjudicada per la repercussió al carrer dels efectes indesitjables de la crisi política catalana.

L'evolució de l'economia de la ciutat en 2019 s'ha alineat, com les de l'entorn espanyol i europeu, a una trajectòria lleument descendent després d'un quadrienni notablement expansiu. A banda d'aquest tret ineludible per l'estreta correlació amb l'economia europea, cal remarcar que el PIB barceloní s'ha mostrat especialment resistent a la pèrdua d'intensitat del creixement que han patit tant l'economia espanyola com l'europea. Un fet que d'entrada és atribuïble a un teixit productiu altament terciaritzat i menys dependent de l'activitat manufacturera que els del seu entorn.

III.1. Estructura sectorial del teixit productiu

Segons els registres de la Seguretat Social, els llocs de treball ocupats a Barcelona a final de 2019 superaven en 12.805 els registrats un any abans. Una xifra equivalent a un augment anual de l'1,1%. Sense entrar a valorar les característiques dels llocs de treball que s'han creat els darrers anys a l'empara de la reforma laboral de 2012, el més rellevant d'aquesta magnitud possiblement sigui la forta contenció que representa. Després d'un quinquenni en el que la creació de llocs de treball havia mantingut un creixement anual mitjà de l'ordre del tres per cent, gairebé de sobte es redueix a només un terç del que era habitual. Una contenció formalment molt intensa que, com es veurà més endavant, no ho és tant.

Afiliats en situació d'alta a la Seguretat Social. Barcelona					
	des.2015	des.2016	des.2017	des.2018	des.2019
Valors absoluts					
Règim General	876.369	908.135	934.389	965.851	978.275
Autònoms	116.998	119.217	120.333	123.260	124.905
Altres règims	34.088	33.819	32.622	31.626	30.362
Total	1.027.455	1.061.171	1.087.344	1.120.737	1.133.542
En percentatge sobre el total (%)					
Règim General	85,3	85,6	85,9	86,2	86,3
Autònoms	11,4	11,2	11,1	11,0	11,0
Altres règims	3,3	3,2	3,0	2,8	2,7
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Variació anual (%)					
Règim General	3,7	3,6	2,9	3,4	1,3
Autònoms	2,0	1,9	0,9	2,4	1,3
Altres règims	-0,1	-0,8	-3,5	-3,1	-4,0
Total	3,4	3,3	2,5	3,1	1,1

Font: Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.

L'augment contingut del nombre d'actius en situació d'alta a la Seguretat Social no ha alterat la tendència de fons dels darrers anys d'augment del treball assalariat regulat pel Règim General en perjudici d'altres modalitats i règims especials. La creixent pèrdua d'efectius que registra l'agregat dels anomenats règims especials i, més concretament la del darrer any, respon a la contracció que ha registrat el règim majoritari, el que agrupa els treballadors de la llar. Els més testimonials com ara el del mar i el primari, han revertit parcialment la trajectòria baixista dels darrers anys.

Pel que fa a la distribució sectorial, la pràctica totalitat del saldo de nous llocs de treball localitzats o imputables a la capital durant 2019 corresponen al terciari, el sector econòmic dominant a la ciutat i el que més ha crescut. A la construcció, l'augment del nombre d'afiliats s'ha moderat notablement en relació amb la trajectòria expansiva del quadrienni anterior. En la mateixa línia, l'ocupació industrial ha accentuat la contracció de 2018. Una pèrdua de dinamisme que també s'observa a l'entorn metropolità tot i que amb menys intensitat. La forta retallada del nombre de llocs de treball que s'observa a la branca de subministraments d'energia i aigua i recollida i tractament de residus i que explica una bona part de l'alentiment del creixement del total, respon al trasllat de seu social o administrativa a un municipi de l'entorn metropolità.

Distribució sectorial dels ocupats afiliats a la Seguretat Social. Barcelona					
	des.2015	des.2016	des.2017	des.2018	des.2019
Valors absoluts					
Primari i R.E. del Mar	2.457	2.731	2.684	2.675	2.724
Indústria fabril	61.448	62.100	62.966	62.763	60.571
Energia, aigua i residus	11.730	12.096	12.147	12.004	6.877
Construcció	30.232	31.265	32.911	33.858	34.181
Serveis	921.588	952.979	976.636	1.009.437	1.029.189
Total	1.027.455	1.061.171	1.087.344	1.120.737	1.133.542
En percentatge sobre el total (%)					
Primari i R.E. del Mar	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
Indústria fabril	6,0	5,9	5,8	5,6	5,3
Energia, aigua i residus	1,1	1,1	1,1	1,1	0,6
Construcció	2,9	2,9	3,0	3,0	3,0
Serveis	89,7	89,8	89,8	90,1	90,8
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Variació anual (%)					
Primari i R.E. del Mar	3,4	11,2	-1,7	-0,3	1,8
Indústria fabril	-2,3	1,1	1,4	-0,3	-3,5
Energia, aigua i residus	1,4	3,1	0,4	-1,2	-42,7
Construcció	2,4	3,4	5,3	2,9	1,0
Serveis	3,9	3,4	2,5	3,4	2,0
Total	3,4	3,3	2,5	3,1	3,1

Font: Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.

III.2. Serveis

Nou de cada deu llocs de treball localitzats a Barcelona a final de 2019 corresponien al terciari. És l'únic gran sector que, amb independència del saldo anual en nombre d'efectius, acumula anys guanyant pes relatiu sobre el total del teixit productiu de la ciutat. Especialment durant el quinquenni de crisi, quan l'evolució del total era minvant.

Els registres de la Seguretat Social revelen que durant el 2019 el terciari de la ciutat ha creat gairebé vint mil llocs de treball, equivalents a un augment del dos per cent. Es consolida, alhora que es desaccelera, la trajectòria alcista del quinquenni anterior i s'amplia la diferència amb el màxim d'abans de la crisi. Una situació que encara no es dona –ni es donarà– a la resta d'activitats, bàsicament perquè durant la darrera dècada, tant la indústria com la construcció han optat per externalitzar i automatitzar una part creixent dels seus processos productius. Una tendència, especialment la darrera, que anirà a més.

Una anàlisi més detallada posa de manifest que el reforçament de la trajectòria alcista de l'ocupació terciària s'explica per l'evolució igualment positiva de la majoria de subsectors que la componen. Només el col·lectiu d'afiliats al R.E. de Treballadors a la llar i el de Serveis auxiliars han tancat 2019 amb menys ocupats que a començament d'any. Es pot dir el mateix del Transport

i logística i de les Finances i assegurances, però la variació és tant mínima que sembla millor parlar d'estancament. Amb signe canviat és el mateix que passa amb els Serveis comercials, el més important en termes absoluts i amb un potencial de creixement molt limitat. Tant per la densitat assolida en el teixit urbà com per la creixent competència per part de les plataformes tecnològiques. A l'altre extrem, els Serveis d'informació i comunicació, juntament amb les Activitats professionals, científiques i tècniques, amb creixements anuals que han superat el quatre per cent, són les activitats que, juntament amb els Serveis sanitaris i socials més han contribuït a que el terciari continuï guanyant pes relatiu en el teixit productiu de la ciutat.

Sector serveis a Barcelona							
Treballadors i empreses en situació d'alta a la Seguretat Social							
	Treballadors			Empreses			Trb/Emp
Desembre 2019	Nombre	%	Var.% ¹	Nombre	%	Var.% ¹	Nombre
Serveis comercials	162.205	15,8	0,7	16.412	24,0	-2,7	9,9
Serveis administr. i auxiliars	125.784	12,2	-1,0	4.518	6,6	-1,9	27,8
Activ. profess., científ. i tècn.	111.543	10,8	4,5	9.913	14,5	1,8	11,3
Serveis sanitaris i socials	109.259	10,6	3,4	3.345	4,9	-0,2	32,7
Hostaleria i restauració	90.527	8,8	1,9	8.121	11,9	-1	11,1
Administr. públ. i org.extraterr.	80.173	7,8	3,3	474	0,7	-0,4	169,1
Ensenyament	76.202	7,4	2,0	2.452	3,6	1,4	31,1
Serv. d'informació i comunic.	75.298	7,3	8,1	3.979	5,8	1,6	18,9
Serv. personals, cultur. i esport.	66.870	6,5	2,2	10.206	14,9	-0,5	6,6
Transport i logística	52.079	5,1	-0,5	2.749	4,0	3,5	18,9
Finances i assegurances	35.383	3,4	-0,5	1.322	1,9	2,5	26,8
Serveis a les llars	28.093	2,7	-1,1	0		--	--
Activitats immobiliàries	15.773	1,5	3,2	4.806	7,0	0,7	3,3
Total	1.029.189	100,0	2,0	68.297	100,0	-0,2	15,1

¹ Variacions anuals. Font: Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.

En contraposició a l'augment del nombre d'ocupats, el teixit empresarial del sector s'ha estancat amb un descens de només dues dècimes percentuals. A diferència dels darrers anys d'augment del nombre d'empreses, el 2019 s'ha tancat mostrant un terciari dividit per la meitat: sis subsectors que aconsegueixen incorporar noves empreses i uns altres sis que en perden. Amb variacions poc rellevants amb l'excepció dels Serveis comercials en la vessant negativa i el transport i logística en la positiva. De la combinació d'un augment del nombre de llocs de treball i un estancament del nombre d'empreses en resulta un lleu increment de la grandària mitjana dels centres productius. A banda de l'Administració pública i els Serveis sanitaris, l'augment més remarcable és el dels Serveis d'informació i comunicació.

III.3. Indústria

A diferència del terciari, 2019 no ha estat un bon any per l'activitat industrial de l'àrea barcelonina. Bàsicament perquè ni el context intern ni l'extern han estat favorables. L'evolució de les xifres d'ocupació de final d'any revelen que el sector encara no ha recuperat del tot els nivells previs a la conjuntura regressiva viscuda durant el darrer terç de 2018 i primers mesos de 2019. Segons els registres d'afiliats en situació d'alta a la Seguretat Social, durant el darrer any Barcelona ha perdut

uns 2.200 llocs de treball del sector industrial, equivalents a un retrocés del 3,5%. En nombre d'empreses, el descens s'ha limitat a un 2,2%.

Indústria a l'Àmbit Metropolità de Barcelona							
Treballadors i empreses en situació d'alta a la Seguretat Social							
	Treballadors			Empreses			Trb/Emp
Desembre 2019	Nombre	%	Var.% ¹	Nombre	%	Var.% ¹	Nombre
Indústria química i farmacèutica	45.683	16,0	0,7	964	6,6	-0,9	47,4
Vehicles i altre material de transp.	33.724	11,8	-2,7	370	2,5	-2,1	91,1
Prod. metàl·lics excepte maquin.	31.595	11,0	-1,0	2.793	19,1	-1,6	11,3
Alimentació, begudes i tabac	27.063	9,5	0,4	1.270	8,7	-0,2	21,3
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	21.576	7,5	-3,9	1.691	11,6	-6,2	12,8
Paper i arts gràfiques	20.182	7,1	-1,9	1.512	10,3	-3,4	13,3
Energia, aigua i gestió de residus	20.069	7,0	1,1	433	3,0	-0,5	46,3
Maquinària i equips mecànics	18.192	6,4	0,6	1.136	7,8	-3,1	16,0
Equip. elèctric, electrònic i inform.	15.656	5,5	-1,2	646	4,4	0,8	24,2
Cautxú i matèries plàstiques	15.428	5,4	2,3	714	4,9	-0,7	21,6
Instal·lació i repar. de maquinària	11.751	4,1	-0,2	1.002	6,8	-4,4	11,7
Resta d'activitats industrials	9.878	3,5	-0,1	971	6,6	5,1	10,2
Productes minerals no metàl·lics	6.166	2,2	-1,1	371	2,5	-11,0	16,6
Metal·lúrgia	4.969	1,7	-4,6	247	1,7	-2,8	20,1
Fabricació de mobles	4.147	1,4	-0,5	511	3,5	-1,5	8,1
Total	286.079	100,0	-0,7	14.631	100,0	-2,2	19,6

¹ Variacions anuals. Font: Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.

El teixit industrial localitzat a Barcelona genera de forma directa un 5,5% dels llocs de treball existents, un punt percentual menys que a mitjans de la dècada, punt inicial de l'actual fase alcista. Si ampliem el camp d'observació al conjunt de les cinc comarques de l'Àmbit Metropolità, àmbit territorial més ajustat al mercat de treball barceloní, el pes relatiu de l'ocupació industrial s'acosta al dotze per cent del total. En termes de producció, l'aportació del sector al PIB metropolità s'acosta al quinze per cent.

L'anàlisi per subsectors posa de manifest que les dinàmiques estructurals s'imposen a les conjunturals en el cas de l'evolució del teixit industrial al municipi de Barcelona. L'externalització de parts més o menys estratègiques o centrals dels processos productius i les reubicacions en el territori s'imposen o difuminen l'evolució real de l'activitat industrial. En conseqüència, sembla aconsellable centrar l'anàlisi de l'evolució de l'activitat manufacturera a l'àmbit metropolità.

La immensa majoria dels subsectors que componen el teixit manufacturer metropolità han evolucionat lleument a la baixa; tant en nombre de llocs de treball, un 0,7% menys, com d'empreses, amb una retallada del 2,2%. Una evolució del total del sector lleument contractiva, imputable bàsicament a l'atonía de la demanda interna i que el lleu repunt de les exportacions no ha pogut compensar.

Dels quinze subsectors que conformen aquest segment de l'activitat econòmica, incloent-hi l'Energia, aigua i gestió de residus, només una tercera part presenten un balanç anual positiu en termes de creació d'ocupació. Com a més destacats, a Química i farmacèutica en termes absoluts i el Cautxú i plàstics en termes relatius. Dels deu que han reduït plantilles, en sobresurten alguns de molt rellevants pel pes relatiu que acaparen com ara el de Vehicles i altre material de transport, els Productes metàl·lics excepte maquinària i el Tèxtil i confecció. En termes relatius, la davallada més intensa l'ha protagonitzat un any més, la Metal·lúrgia. Pel que fa al nombre de centres productius, les pèrdues són més intenses i generals. Només dos dels quinze subsectors tanquen l'any en positiu: Equipament elèctric i electrònic i el calaix de sastre Resta d'activitats industrials. Dues branques que en conjunt només representen l'onze per cent de tots els establiments manufactures de l'Àmbit Metropolità.

III.4. Construcció

La contenció dels resultats de 2019 anuncien l'imminent punt i final d'un quinquenni fortament expansiu del sector constructor a l'Àmbit Metropolità. Han estat anys de liderar el creixement de l'ocupació en termes relatius juntament amb uns pocs segments molt especialitzats del terciari. Si durant els primers anys del període (2015-2016) l'activitat sectorial es va veure negativament afectada per una inusual concentració de cites electorals i per un llarg període de govern central en funcions, amb tot el que implica d'alteració dels processos administratius de llicències d'obres i de licitació pública, la resta no els hi han anat a la saga. L'atemptat terrorista de l'agost de 2017 a Barcelona, la posterior deriva secessionista protagonitzada pel govern català i ja a mitjans de 2018 el canvi sobtat de govern a Espanya i el reconeixement oficial de que el creixement econòmic de la UE s'estava afeblint amb el Brexit i el conflicte aranzelari amb Estats Units sobre la taula, van alterar decisions d'inversió alhora que refredaven les expectatives del mercat immobiliari i del conjunt de l'economia que s'han començat a materialitzar al llarg de 2019.

La persistència en el temps d'una política monetària ultra expansiva per part del BCE ha facilitat aquest renaixement de l'activitat constructora fent possible que el sector pugui donar per superat – si més no a Barcelona i entorn metropolità- el procés de correcció dels excessos comesos durant el quinquenni 2003-2007, quan la disponibilitat de finançament semblava il·limitada. Uns excessos que, sent força generals, es van repartir de manera desigual en el territori. Barcelona es va veure relativament menys afectada i això fa que el percentatge de sostre nou disponible actualment sigui irrellevant en termes relatius i clarament insuficient en algunes localitzacions i segments del mercat. Aquest fet ajuda a explicar el revifament dels preus del mercat immobiliari els darrers anys i el de l'activitat constructora a la ciutat més enllà de l'obra pública. Una tendència que, segons les dades de final de 2019, sembla a punt de tocar sostre.

Construcció a l'Àmbit Metropolità de Barcelona							
Treballadors i empreses en situació d'alta a la Seguretat Social							
	Treballadors			Empreses			Trb/Emp
Desembre 2019	Nombre	%	Var.% ¹	Nombre	%	Var.% ¹	Nombre
Activitats especialitzades en construcció	76.203	63,3	1,1	8.256	57,2	1,9	9,2
Construcció d'immobles	38.202	31,8	3,5	5.816	40,3	4,0	6,6
Construcció d'obres d'enginyeria civil	5.915	4,9	-1,5	374	2,6	-5,1	15,8
Total	120.320	100,0	1,7	14.446	100,0	2,5	8,3

¹ Variacions anuals. Font: Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.

En l'anàlisi d'aquest sector convé tenir molt present l'elevada probabilitat de que l'activitat no es desenvolupi en el municipi on s'ubica la seu social de l'empresa o en el que resideixen els treballadors. En conseqüència, les dades d'ocupació segons afiliats a la Seguretat Social acostumen a menysvalorar la importància relativa d'aquest sector productiu en el conjunt de l'economia de la ciutat. Que només el tres per cent dels llocs de treball localitzats a Barcelona corresponguin a empreses constructores no s'ha de confondre amb el pes real de la producció del sector sobre el PIB de la ciutat. En aquest sentit, el cinc per cent de pes relatiu que té al conjunt de l'Àmbit metropolità o el sis per cent de Catalunya són referències més realistes tot i que probablement es queden curtes si es considera que aquest sector continua sent un dels que manté una major presència d'economia submergida.

IV. La conjuntura econòmica de Barcelona i entorn metropolità.

Tant l'economia de la ciutat com la de l'entorn metropolità han mantingut un to expansiu durant 2019, completant un lustre notablement expansiu alhora que s'accentuaven els senyals d'alentiment apareguts un any abans. L'evolució del darrer any s'ha vist condicionada per la feblesa del creixement de l'economia europea, sotmesa al doble front negociador del Brexit i del creixent proteccionisme de la política dels Estats Units. Un refredament de la trajectòria expansiva imputable tant a un creixement més pausat de la demanda interna com a una contenció relativament accentuada de la demanda externa, amb una afectació directa en les exportacions menor del que es preveia atesa la contenció dels fluxos comercials. D'altra banda, 2019 ha estat un any electoral a l'àmbit municipal i això sempre altera, poc o molt, el dia a dia d'alguns sectors de l'economia.

Pel que fa a l'activitat industrial metropolitana, l'evolució de 2019 s'ha de qualificar d'estable i lleument positiva bàsicament perquè l'evolució del PIB al llarg de l'any ha seguit una trajectòria lleument expansiva. Un impuls més arrelat en el mercat extern que en l'intern. Per contra, ni els Índexs de Producció ni els de Confiança empresarial avalen aquestes magnituds macroeconòmiques. La contenció dels preus de l'energia i primeres matèries ha permès aflluïr la pressió sobre els preus de sortida de fàbrica i absorbir una part de l'augment dels costos laborals evitant un impacte directe sobre el benefici empresarial.

Activitat econòmica a Barcelona i AMB					
	Període	Valor absolut	2019/2018 (%)	2018/2017 (%)	2017/2016 (%)
Valors absoluts					
Port. Mercaderies i passatgers					
Tràfic total de mercaderia (milers de tones)	2019	65.958	-0,1	9,7	26,5
Tràfic amb l'exterior (milers de tones)	2019	57.238	0,0	10,9	30,6
Tràfic d'exportació (milers de tones)	2019	25.597	-2,3	7,8	28,2
Contenidors (milers de Teus)	2019	3.325	-3,2	15,5	32,5
Trànsit total de passatgers (milers)	2019	4.629	3,0	8,6	4,6
Passatgers de creuers (milers)	2019	3.138	3,1	12,1	1,1
Aeroport. Trànsit de passatgers					
Total (milers)	2019	52.686	5,0	6,1	7,1
Línia Barcelona-Madrid (milers)	2019	2.574	4,3	5,3	0,6
Internacional (milers)	2019	38.631	5,4	6,2	6,8
Consum, turisme i preus					
Matriculació de vehicles	2019	45.075	-2,4	7,7	-0,1
IPC (província Bcn)	2019	--	0,9	1,8	2,2
Pernoctacions hoteleres (milers)	2019	21.332	5,6	2,6	0,5
Visitants que pernocten en hotels (milers)	2019	8.497	5,6	5,1	2,3
Construcció i preus al mercat immobiliari					
Habitatges iniciats	gn-st.19	787	-55,3	60,5	11,4
Preu mitjà de venda d'habitatge nou (€/m ²)	3r.tr.19	4.525	8,7	9,1	5,2
Preu mitjà de lloguer d'habitatge (€/m ² /mes)	3r.tr.19	14,3	5,1	0,4	9,4
Ocupació i atur					
Total atur registrat	ds.2019	69.047	-0,4	-6,0	-6,5
Atur <30 anys	ds.2019	9.683	0,2	-0,6	1,3
Total contractes laborals	2019	1.203	0,3	7,6	7,9
Contractes indefinits	2019	168	-3,1	10,5	10,2
Actius afiliats a la Seguretat Social	ds.2019	1.134	1,8	3,2	2,5

El tràfic de mercaderies pel port de Barcelona durant 2019 s'ha estabilitzat després d'un augment de gairebé el quaranta per cent del bienni anterior. Una evolució previsible i justificada per una conjuntura econòmica expansiva però en desacceleració i alterada per factors extraordinaris com ara les mesures restrictives al comerç internacional.

El trànsit de passatgers pel port ha tancat 2019 retornant a una taxa de creixement més ajustada a la tendència de la darrera dècada després de l'intens creixement d'un any abans. S'assoleix un nou màxim anual que supera els 4,6 milions de passatgers alhora que l'evolució de la segona meitat de l'any apunta a una imminent estabilització d'aquesta variable.

L'activitat aeroportuària, igual que la portuària, ha tancat 2019 establint nous màxims, tant de viatgers com de càrrega. Difereix però, en què no s'observa un alentiment tan manifest de la trajectòria expansiva. Després de nou anys de creixement pràcticament ininterromput i d'acumular

un augment del vuitanta per cent del nombre de passatgers, es podia esperar una evolució més continguda. En tot cas, la de 2019 s'ha d'emmarcar en aquest context de moderació, que no ha estat més accentuada pel dinamisme que ha mantingut el tràfic internacional fora de la UE.

En línia amb els excel·lents resultats obtinguts per les grans infraestructures de transport de passatgers, el sector turístic de la ciutat també ha tancat 2019 en positiu, reprenent la trajectòria expansiva estroncada de manera criminal durant la segona meitat de 2017. Un cop diluït l'impacte d'aquell atemptat terrorista sobre l'atractiu turístic de la ciutat, sembla que la sostinguda inestabilitat política amb aldarulls al carrer ha incidit negativament en el segment dels viatgers per motius professionals. Per contra, la recuperació de destinacions turístiques competidores no s'ha fet sentir massa atesa l'evolució recent dels principals indicadors de l'activitat hotelera a Barcelona. Un fet que s'explica per la creixent presència dels visitants americans a més dels japonesos i xinesos. Cada cop és menys cert que dos de cada tres visitants són comunitaris, espanyols inclosos.

La relativa facilitat d'accés a crèdit bancari a uns tipus d'interès extraordinàriament baixos i una conjuntura econòmica expansiva que tot i els símptomes d'alentiment ha continuat generant oportunitats d'ocupació, són les bases que han recolzat el cicle expansiu mantingut per la construcció i el sector immobiliari de la ciutat el darrer any. La inversió privada ha mantingut l'interès en els actius immobiliaris mentre que la pública s'ha vist limitada pel volum de deute que arrossega i la necessitat de contenir el dèficit públic que la nodreix. L'augment per cinquè any consecutiu dels preus del mercat immobiliari residencial confirma el nou cicle expansiu en el que convergeixen una demanda potent per la suma de les diverses demandes sectorials amb una oferta disponible molt limitada després de gairebé un decenni d'escassetat de promocions noves.

Després de gairebé sis anys de millora sostinguda, els principals indicadors del mercat laboral barceloní evidencien senyals d'esgotament que desborden la desacceleració de l'augment del PIB. Així, 2019 es tanca sense avançar en la reducció del nombre d'aturats, un fet inèdit d'ençà 2012. La contractació laboral també s'estanca per la via de reduir la indefinida. Com a únic tret positiu, ha continuat augmentant el nombre d'afiliats en situació d'alta a la Seguretat Social, tot i que a un ritme sensiblement més moderat que la mitjana dels darrers anys. Malauradament, el 2020, amb l'amenaça de la pandèmia global del Covid-19, serà un any perdut en termes de creixement econòmic.

**Ajuntament
de Barcelona**